

ITUC: millenniumwende heeft
 nieuwe internationale vakbond gebaard

Nieuw syndicaal internationalisme staat in de steigers

| Jan Dereymaeker |

Op 1 november 2006 werd in Wenen een historische stap gezet in de internationale vakbeweging. Het Wereld Verbond van de Arbeid (WVA – waarbij het ACV was aangesloten) en het Internationaal Verbond van Vrije Vakbonden (IVV) waren de dag voordien opgeheven. Dit was meteen het einde van een vakbondconstellatie zoals die in de nadagen van WO II vorm kreeg na de splitsing, binnen het Wereldverbond van Vakbonden, tussen de communistische en reformistische (sociaaldemocratische) tendensen. Het Internationaal Christelijk Vakverbond (ICV) hield zich destijds afzijdig wegens de sterke hegemone krachten die speelden binnen het IVV. Respect voor syndicaal pluralisme zou in de geschiedenis van de georganiseerde arbeidersbeweging een altijd terugkerend strijdpunt blijven.

Iets meer dan honderdvijftig jaar na de oprichting van de *International Working Men's Association* op 28 september 1864 (ook de Eerste Internationale genoemd) komt op 1 november 2006 de grootste internationale democratische arbeidersorganisatie uit de geschiedenis tot stand. De nieuwe Internationale Confederatie van Vakbonden (ITUC-CSI) telt bij zijn stichting ruim 168 miljoen leden, 304 aangesloten organisaties uit 153 landen.

Jan Dereymaeker
 is voormalig diensthoofd Internationale Betrekkingen
 ACV en nu actief als stafmedewerker bij ITUC voor
 Internationale Syndicale Ontwikkelingssamenwerking
 en Vorming

"Proletariërs aller landen, verenigt u", het beroemde en beruchte motto van Karl Marx' *Communistisch Manifest* was ook nu weer, anderhalve eeuw na datum, voor sommigen leidmotief, voor anderen struikelsteen bij de oprichting van deze nieuwe internationale organisatie. Opnieuw werden de felste discussies gevoerd over het pluralisme als gegevenheid, wenselijkheid of bedreiging binnen de arbeidersbeweging. De huidige geo-economische context en de vaststelling dat de vakbeweging wereldwijd onder de mokerslagen van de globalisering in de touwen dreigde terecht te komen, wogen echter zwaarder door dan het getouwtrek over nationale, regionale, sectorale of internationale representativiteit en erkenning.

Solidarnosc 1980-1989: het rommelt in het Oosten...

De opstand van de Poolse arbeiders, onder leiding van Lech Walesa, tegen het autocratische en aftandse sovjetcommunistische vazallenregime van Edward Gierk in september 1980, was om vele redenen een scharnierpunt in de wereldgeschiedenis én in die van de arbeidersbeweging. Zij vormde de belangrijkste politieke en ideologische splitsing van de geesten sinds WO II.⁽¹⁾

Na de in bloed gesmoorde opstanden in Poznan (Polen) en Hongarije in 1956, en na de Praagse Lente van 1968, wierp - voor het eerst in de geschiedenis - een door arbeiders geleide protestbeweging het juk af van een - in naam van diezelfde arbeiders geleid - communistisch bewind. Ze wijzen daarvoor niet louter naar hun uitbuiting als arbeider, maar ook naar hun

eigen, nationalistisch en historisch zelfbeeld, én naar hun culturele en religieuze, in de clandestiniteit en tussen kerkmuren beleden tradities.

Meer moet dat niet zijn om de kabels te doen knetteren in de ideologische apparatuur van westerse vakbonden en partijen. Ter linkerkant spreekt men van verraad, van contrarevolutie of - voor de minst doctrinairen - van een onbegrijpelijke samenloop van omstandigheden die gedeeltelijk is toe te schrijven aan de niet correcte uitvoering van de idealen van de arbeidersstaat. Ter rechterzijde fronst men even hard de ideologische wenkbrauwen, want een door arbeiders en vakbond geleide opstand is niet meteen een liberaal perspectief. Iedereen keek naar iedereen en aanvankelijk stak iedereen zich weg achter het 'interne' karakter van het Poolse probleem. De solidariteit die naar de internationale doorbraak leidde, komt in Europa uit de hoek van diegenen die ook tussen de twee traditionele ideologische stoelen

“

De opstand van de Poolse arbeiders onder leiding van Lech Walesa was om vele redenen een scharnierpunt in de wereldgeschiedenis en in die van de arbeidersbeweging.

van de naoorlogse geschiedenis terechtkwamen: de Franse intelligentsia uit de Mounierschool (*Esprit* en co)⁽²⁾ en de in christelijk-sociale tradities verankerde vakbonden en bewegingen.⁽³⁾ Zij zullen, vaak meer uit intuïtieve ideologische verbondenheid dan uit ideologische ratio, typ- en stencilmachines en ander (contra?)revolutionair materiaal op vrachtwagen

gens stouwen en de grens oversmokkelen richting het ondergrondse Solidarnosc-verzet.

De Amerikaanse *no-nonsense* steun voor Solidarnosc en de synergie met een gedreven Johannes-Paulus II in Vaticaanstad, overtuigde ten slotte ook de schoorvoetende Europese sociaaldemocraten én conservatieven om deze anticomunistische beweging te ondersteunen. Iedereen wou nu met Lech Walesa op de foto. Ook in vakbondslid: Solidarnosc werd tegelijk lid van het WVA en het IWV. Lech Walesa was, naast IAO-directeur Michel Hansenne, eregenodigde op het WVA-congres van Caracas in 1989.

Als wat later het IJzeren Gordijnscheurde en ook de Muur tegen de grond ging, waaide een nieuwe

wind over de planeet. Het was echter niet het aanvankelijke verwarmende briesje van de eerste personalistische revolutie in de geschiedenis⁽⁴⁾, maar de gaandeweg kouder wordende rukwinden van de globalisering die de millenniumwende zouden begeleiden.

De internationale vakbeweging werd óók meegesleurd: door de democratiseringsgolf - aanvankelijk in Oost-en Centraal-Europa, nadien ook in door de Koude Oorlog verlamde autocratieën en echte dictaturen in Afrika en Azië - ontstonden er nieuwe vrije vakbonden⁽⁵⁾ en oogde het vakbondslidenschap al snel veelkleurig⁽⁶⁾, hier en daar zelfs bont en blauw.⁽⁷⁾

Een aanzienlijk deel van deze vakbonden - voor zover zij voldoen aan basiscriteria van democratie, representativiteit, autonomie en internationalisme - vonden al snel hun weg naar de respectievelijke internationale koepels WVA en IWV. Of gingen tegen heug en meug en tegen beter weten in toch nog onder dak bij het zieltogende WWV (de vroegere 'communistische' Internationale).

Fin-de-siècle-storm over hele planeet

Deze 'vermenigvuldigingsbeweging' van de democratische vakbeweging werd echter tegelijkertijd ondergraven door de 'deelbeweging' van de economische globalisering: de traditionele industriële bastions van de westerse arbeidersbeweging werden weggesaneerd, gedelokali-

seerd of uit de markt gekatapulteerd door Chinese en andere kapers, actief op de kusten van de lage-loon- en dito arbeidsvoorwaardenparadijzen. De nieuwe bedrijfstakken in met name de dienstensectoren *boomden*, doen méér met minder, en liefst goedkoper, jong, volk, zonder aanvaardbare minimumlonen, zonder vaste contracten, verdedigende vakbonden of regelmatige werktijden. Meer vakbonden, maar minder-waardig werk.

Bovendien kwamen ook de openbare diensten in het oog van de globaliseringsstorm terecht: privatisering en commercialisering van overheidsdiensten, vermarkting van universele

“

Dank zij de dienstenrichtlijn speelden de vakbonden, voor het eerst in het nieuwe Europa en ondanks enige aanvankelijke verdeeldheid tussen Oost en West, gezamenlijk op de counter.

diensten en goederen... het moest ons allen, als consument en te-veel-belastingbetaler, ten goede komen. Maar we wisten wat we hadden en nu weten we het niet meer: gisteren 220V uit elk stopcontact, vandaag vijf soorten stroom. Gisteren telefoon van Belgacom, vandaag van Babelcom. Gisteren de NMBS nog tien minuten te laat, morgen de ontsporing *à la* British Rail. Gisteren vlogen we met Sabena, nu *Like a Virgin*, met te enge beenruimte en zonder sabbel of knabbel: *Such A Bad Experience Never Again...* Ook vakbonden migreerden van staat naar privé, en verbrokkelde mee, van concern naar *unit* en van *unit* naar KMO, van mét naar zónder vakbond...

Ondertussen bracht de globalisering alvast één licht in de duisternis: de 'onzichtbare hand' van Adam Smith bleek, de vergeldelijking⁽⁸⁾ van de economie ten bewijze, dus toch niet méér te zijn dan de uitgestoken hand van de op korte termijnwist beluste aandeelhouders. Recordwinsten bij multinationale banken en andere octopusondernemingen stonden in schril contrast met het gebrek aan risicokapitaal en productieve investeringen. De globale goudberg groeide, de betaalbare graanvoorraad slonk... De bestuurbaarheid van de planeet ontsnapte aan de traditionele regelgevers. De politiek werd failliet verklaard. De herverdelingsmechanismen van sociale zekerheid, openbare dienstverlening en sociale vangnetten werden gecommmercialiseerd en afgebouwd.

De pletwals van de 'pensée unique' dwong de vakbeweging in de verdediging, hopende om, samen op de achterlijn de nul op het bord te

“

De groeiende onvrede met de ontoereikendheid van de eigen organisaties en het gebrek aan perspectief brachten IVV en WVA gaandeweg tot elkaar.

(kunnen) houden. Met 'flexicurity' en 'corporate social responsibility' en andere *new-speak*-debatten werden de vakbonden in de tang genomen van de voor- en achteruitgang.

De Washington-consensus joeg de duale maatschappij wereldwijd *speed* door de aderen, wakkerde de economische vluchtelingenstroom aan van Zuid naar Noord en tekende voor groeiende ongelijkheid. Het Internationaal Monetair Fonds (IMF) en de Wereldbank hakten hard, doof en blind én met voorbedachte rade⁽⁹⁾. De beslissingsmacht van democratisch gekozen regeringen werd uitgehold en hun invloed herleid tot wat de ministers van Economie en Financiën almachtig en eenzijdig beslisten als keurslijf voor de mondiale ontwikkelingsstrategie. De rest van de Verenigde Naties (VN) stond bij zijn 'Millennium Development Goals' en keek ernaar. De globale markt werd vrijer, de lokale markten kwamen gevangen te zitten in de neerwaartse spiraal van sociale dumping, concurrentie op loon- en arbeidsvoorwaarden, op fiscale en parafiscale voorwaarden en op afdwingbaarheid van arbeidswetgevingen. De staat en de privésector in het Zuiden slonken onder de exportwoede van de handelaars in goedkope, dum-

pinggeprijsde goederen uit het Noorden en het Oosten. Ook de vakbonden in het Zuiden verhongerden mee en zetten overlevingsstrategieën uit.

Onrechtmatig gebruik makend van de 'wraakroepende' verloedering van het Palestijnse conflict, pleegde het terrorisme op 11 september 2001 een verwoestende aanslag op de wereldstabiliteit. 'War against terror' werd het even onrechtmatige 'antwoord' van de Bush-administratie en *allies*, dat de wereld onderdempelde in preventieve oorlogsvoering met nachtkijkers en verkochte journalistiek, cultuurkampen, fundamentalistisch radicalisme bij islam en *neo-cons*, verdoken oliebelangen en vetbetaalde wederopbouwcontracten. Onzekerheid en onveiligheid drongen het dagelijks leven binnen: dichtbij in Londen en Madrid en ook elders op de wereldbol, zoals in Irak waarbij de slachtofferrekening al lang niet meer op de cover, maar op pagina 10 in onze kranten, wordt gemaakt in tien- tot honderdtallen.

De Europese Unie verdubbelde het aantal lidstaten, het fiasco van de Europese grondwet gaf geen nieuwe sturingsmogelijkheden voor de eengemaakte markt-in-wording. Het economisch evangelie van de Europese Centrale Bank nekte de Europese productieve investeringen en de Lissabon-strategie werd door Kok en co. op het enge spoor van de economische doeleinden gezet. Bolkestein roerde zijn staart en zei hardop wat vele vrijemarktuitbaters inzake deregulering graag zouden willen in het nieuwe Europa, maar (nog) niet durven zeggen.

Dank zij de dienstenrichtlijn speelden de vakbonden – voor het eerst in het nieuwe Europa en ondanks enige aanvankelijke verdeeldheid tussen Oost en West – gezamenlijk op de counter. En met enig succes, er werd toch nog een gelijkspel uit de brand gered.⁽¹⁰⁾

Um outro mundo é possível

Na de Koude Oorlog sloeg ook binnen de Internationale Arbeidsorganisatie (IAO – de VN-verzamelaarsplaats voor regeringen, vakbonden en werkgevers) de verwarring toe. Tot begin de jaren negentig was de wereld simpel samen te vatten: de democraten en de rest.

Deze lijn liep dwars door de groepen van de tripartite IAO heen: democratische regeringen, vakbonden en werkgevers tegen de ondemocratische en omgekeerd.

De globalisering en de sociale dumping die daarop volgde (of eraan ten grondslag lag) zette Michel Hansenne, algemeen IAO-directeur van 1989 tot 1998, ertoe aan om een 'sociale vloer' te leggen die de neergang moest

“

Opvallend veel plaats wordt ingeruimd voor een offensieve benadering: 'Organize!' is, met uitroepteken, de vlag die wappert boven het slot van het actieplan. "Uit uw kot komen", zeggen ze bij het ACW.

stuiten met een aantal onaantastbare, universeel erkende basisrechten en principes.⁽¹¹⁾ Zijn opvolger, Juan Somavia – inspirator van de VN-Sociale Top van Kopenhagen in 1995 – zal,

voortbouwend op de vloer van Hansenne en onder druk van de naar antwoorden zoekende vakbeweging, oproepen tot een bezinning over de sociale dimensie van de globalisering. In opvolging van het rapport van de Wereldcommissie die daar rond samenkomt, lanceert de IAO haar nieuwe 'Waardig Werk Agenda'.⁽¹²⁾ De 'Decent Work Agenda' krijgt bij vele instellingen tot op het hoogste niveau erkenning als een fundamentele, proactieve vector voor duurzame ontwikkeling.⁽¹³⁾ Het is wellicht dank zij deze institutionele verankering dat de vakbonden wereldwijd het gevoel kregen dat er méér kan dan alleen maar overleven en wachten op betere tijden.

Ook vanuit een totaal andere hoek komt er beweging: sociale bewegingen uit alle hoeken van de wereld roepen op tot een antiglobaliseringsstrijd. In Porto Alegre (Brazilië) wordt begin 2001 verzamelen geblazen. Bij de daaropvolgende editie van 2002 krijgt Porto Alegre een primeur in de geschiedenis van de wereldvakbeweging: WVA en IVW organiseren samen het eerste Wereld Syndicaal Forum ooit. De dynamiek van de sociale bewegingen en de haat-liefde verhouding met de georganiseerde arbeidersbeweging in vele landen zetten de vakbonden aan tot gezamenlijke bezinning over hun eigen opdracht, slagkracht, nood aan herbronning en bundeling van krachten, wereldwijd.

... Een nieuwe vakbeweging noodzakelijk!

De groeiende onvrede met de ontoereikendheid van de eigen organisaties en het gebrek

“

Internationaal wordt er positief gereageerd op de oprichting van de ITUC. Ook de buitenwacht deelt het gevoel dat de nieuwe lente voor de internationale syndicale beweging er aan komt.

aan perspectief brachten IVW en WVA gaandeweg tot elkaar. Terwijl de grote organisaties en traditionele steunpilaren van de wereldvakbeweging hun handen vol hadden in eigen land (DGB, TUC, AFL-CIO) leidden herstructureringen zowel binnen WVA als IVW tot een steeds kleiner wordend apparaat⁽¹⁴⁾ voor een steeds langer wordende ledenlijst.

In de vele debatten met internationale instellingen werd ook vastgesteld dat de WVA- en de IVW-lobby ideologisch en strategisch meestal uit hetzelfde vaatje taptten, de slagkracht misten om het ook in de landen zelf, met de aangesloten nationale vakbonden, waar te maken. Meer en meer verengde de internationale vakbeweging tot vakbonds-ngo, een sociaal Amnesty International, een Greenpeace voor werkende mensen...

Tijdens het IVW-congres van 1996 in Brussel lanceerde Willy Peirens, toenmalig ACV- en WVA-voorzitter, het voorstel om samen een gemeenschappelijk internationaal vakbondsfront op te richten en aan een gezamenlijke actiestrategie te werken. Een paar maçonnieke *diehards* die de christelijke vakbeweging en dus het WVA bleven beschouwen als een vergissing in de geschiedenis van de arbeidersbe-

weging, zorgden er voor dat het debat verzandde in een stellingenoorlog over of er al dan niet kan samengewerkt worden zonder 'fusie'. Waarbij fusie, in hun ogen, alleen maar het opheffen van het WVA kon betekenen en, bij uitbreiding, de verdwijning van de christelijke vakbond, bijvoorbeeld in het eigen Belgenland.

Voor de vakbeweging werd het een millenniumviering in mineur: meer organisaties maar minder volk; meer noden maar minder eisen; meer uitdagingen maar minder slagkracht...

Het neoliberale offensief liet zich in de internationale vakbeweging duidelijk voelen. De toon, destijds door Margaret Thatcher gezet, werd hier en daar door anderen nageneurd. De grote nationale vakbonden werden geconfronteerd met ledenverlies en verlies aan politiek gehoor. Met herstructureringen en ideologische herijking werd en wordt gezocht naar nieuwe slagkracht.

In Europa was na dertig jaar samenwerking binnen het EVW bewezen dat er wél, met respect voor pluralisme, zonder problemen kon samengewerkt worden rond de uitdagingen van de Europese eenmaking. Het was dan ook tijdens het EVW-congres in Praag (2003) dat, na veel voorbereidend gepalaver achter de schermen, Guy Ryder (toen net algemeen secretaris van het IVW) voorstelde om, samen met het WVA en andere geïnteresseerde organisaties, een nieuwe internationale confederatie van vakbonden op te richten.

De daaropvolgende gesprekken binnen WVA en IVW lieten toe om vrij snel dit perspectief

van een nieuwe unitaire én pluralistische organisatie haalbaar, wenselijk en aanvaardbaar te maken. Emilio Gabaglio - met zijn gecumuleerde ervaring als ex-ACLI-voorzitter (en dus lid van het WVA), nadien verantwoordelijke Internationale Betrekkingen van de CISL-It (en dus lid van het IVW) en tot slot Algemeen Secretaris van het unitaire en pluralistische EVW - werd de gangmaker van een intens proces dat in minder dan drie jaar tot de oprichting zou leiden van ITUC: de Internationale Confederatie van Vakbonden.

Het Congres van Wenen dient dan ook gezien in dit paradoxale perspectief. Enerzijds een vakbeweging die door de democratisering een sterk verruimde achterban had gekregen, zowel bij IVW als bij WVA. Anderzijds een vakbeweging die vanuit de verdediging waarin ze was teruggedrongen, opnieuw ten aanval wil gaan tegen de ondertussen meer dan gekende uitwassen van de neoliberale globalisering.

"Organize!"

Uit de chaos ontstaan nieuwe dingen, het is met de ITUC niet anders. Aan historici laten we de illusie om te kunnen uitmaken wat en hoe, wat oorzaak, gevolg, aanleiding, actie of reactie was. Het is de verdienste geweest van het eerste congres van de nieuwe ITUC om perspectief te bieden aan de democratische vakbeweging wereldwijd op een cruciaal moment in haar geschiedenis. Het actieplan werd goedgekeurd⁽¹⁵⁾. De geest van het congres werd samengevat door Guy Ryder, gekozen als eerste algemeen secretaris van ITUC, die opriep

om niet alleen te werken aan een nieuwe organisatie, maar vooral aan "een nieuw internationalisme".

Opvallend veel plaats wordt ingeruimd voor een offensieve benadering: "Organize!" is, met uitroeptekens, de vlag die wappert boven het slot van het actieplan. "Uit uw kot komen", zeggen ze bij het ACW. Het is in de wereldwijde vakbeweging niet anders, opnieuw mensen samenbrengen, solidariteit structuur geven, overleggen en zoeken naar oplossingen en, waar nodig, er tegenaan gaan en actie voeren.

Dat militantisme was tijdens de Koude Oorlog allicht wat onderkoeld geraakt, maar het is na de democratische *glasnost* en de verhitte van de globalisering nu opnieuw een (lees: onze) vanzelfsprekendheid geworden. Het gaat nu wel niet meer in de eerste plaats over de industriearbeider in onze textielcontereien, maar wel over de informele sector in Afrika, over de vrijhandelszones in Latijns-Amerika en Azië, over rechteloze vrouwen, kinderen en mannen die als koopwaar of werkvee versja-cherd worden in de *slums* en de informele productie. Ook bij ons gaat het dan over 'anders' werkende mensen, meestal vrouw én/of jong én/of allochtoon, in preciaire statuten, mensen in *union-free* IT- en CT-bedrijven, langdurig werklozen, mensen werkend in horeca en andere dienstensectoren, in KMO's met meer sociale uitzonderingen dan regels.

Het ITUC-congres maakte zich sterk dat een vernieuwde internationale vakbeweging een actieve vakbeweging wil zijn en maakte de synthese van wat voorligt:

- Strijd tegen de vele uitwassen van de liberale globalisering en haar internationale, regionale en nationale slippendragers van de 'pensée unique'.

- De 'Waardig Werk Agenda' als hefboom voor duurzame sociale ontwikkeling gebaseerd op

- mensen- en arbeidsrechten en syndicale vrijheid;

- volwaardige jobs en een actief, markt-bewust tewerkstellingsbeleid;

- sociaal inclusief beleid, mét sociale zekerheid en sociale bescherming;

- sociale dialoog als motor van sociaal-economische en politieke democratie⁽¹⁶⁾ in de ondernemingen en in de samenleving.

- Sterke, autonome, democratische, representatieve en solidaire vakbonden uibouwen via een wereldwijd actieplan voor vorming en actie op nationaal, regionaal en internationaal vlak.

- Krachten en middelen bundelen, samenhang en complementariteit laten spelen, efficiënt beheer en besteding samen bewaken door bruggen te bouwen tussen de solidariteitsinspanningen van de individuele vakbonden, en met de ITUC als netwerkbeheerder.

Erfenis om te koesteren en om in te zetten voor nieuw internationalisme

Het ACV heeft deze nieuwe ontwikkelingen op een positieve manier ondersteund. Niet dat we ons niet bewust waren van het gevaar een deel van ons historisch kapitaal te verliezen of om een stuk van ons toekomstig potentieel op te offeren.⁽¹⁷⁾ Het was als noodzakelijk groeinoeien aan de grote boom van de internatio-

nale vakbeweging, ingrijpend ditmaal, om nieuwe scheuten een kans te geven, maar zonder de tak af te zagen waar we zelf op zitten. Deze operatie is nu achter de rug, de nieuwe knoppen drukken zich door de oude schors.

Internationaal wordt er positief gereageerd op de oprichting van de ITUC. Ook de buitenwacht deelt het gevoel dat de nieuwe lente voor de internationale syndicale beweging er aan komt. Dat zal in de komende maanden en jaren in de praktijk moeten uitgemaakt worden.

De waardegedreven en militante vakbeweging, waar we in het WVA en in het ACV voor stonden, is in het eerste bestaansjaar van de nieuwe Internationale stilaan *mainstream* aan het worden. Dat is ongetwijfeld, méér dan wat mensen en middelen kunnen aanbrengen, onze sterkste garantie voor de toekomst. Het is de essentie van het nieuwe internationalisme waarvoor de ITUC werd opgericht en waaraan nu gewerkt wordt.

-
- 1) Over de band tussen het ontstaan van Solidarnosc en de westerse arbeidersbeweging, zie onder andere de papers n.a.v. een colloquium ter zake van de KU Leuven: <http://www.arts.kuleuven.be/slavic/solidarity/>
- 2) Zie analyses en artikels van o.m. J.M. Domenach.
- 3) CFDT, CFTC, ACV-CSC, ACW-MOC-organisaties, CISL-It, ACLI... en vele andere; zie voetnoot 1.
- 4) Noot van de schrijver dezes: dit een hoogst persoonlijke (sic), nooit uitgewerkte, op geen andere dan intuïtieve gronden gebaseerde thesis...
- 5) Een paar gekende ACV-partners in Ivoorkust (Dignité), Congo (CSC), Guinée (CNTG) enz.
- 6) Vakbondpluralisme wordt de norm in de meeste nieuwe democratiën, zowel in Europa als in de andere continenten.
- 7) Sommige landen kennen een 'explosie' van vakbonden, niet altijd om de juiste redenen. Wat te denken van 8 confederaties in Burkina Faso, 164 geregistreerde organisaties in Congo, 13 nationale erkende organisaties in Senegal, 8 centrale organisaties in Brazilië....
- 8) Vertaling door auteur van het Franse 'financiarisation'.
- 9) "Wereldbank vergeet armen, zegt Wereldbank"- zie IPS <http://www.ipsnews.be/news.php?idnews=8157>
- 10) Het EVV besloot van de weeromstuit om zijn verdediging naar voren te schuiven en maakte in 2007 'On the Offence' tot zijn congresmotto.
- 11) « En 1989, Michel Hansenne devient le huitième directeur général du BIT, le premier de l'après-guerre froide. ... La chute du mur de Berlin et l'effondrement du communisme, la remise en question des modèles de développement et de l'aide aux pays du tiers monde, les doutes concernant le plein emploi dans les pays industrialisés et l'émergence de la mondialisation, sont autant de facteurs qui contraignent l'Organisation et son secrétariat à réexaminer leurs méthodes de travail et les instruments à leur disposition. ... Son mandat au BIT a été marqué par le grand débat sur la mondialisation, la libéralisation des échanges et la clause sociale. Le 18 juin 1998, la Conférence internationale du Travail a adopté la Déclaration de l'OIT relative aux principes et droits fondamentaux au travail, qui souligne que l'ensemble des Etats Membres de l'OIT ont l'obligation, du seul fait de leur appartenance à l'Organisation, de respecter, promouvoir et réaliser, de bonne foi et conformément à la Constitution, les principes concernant les droits fondamentaux des travailleurs, même si ces Membres n'ont pas ratifié les conventions fondamentales de l'OIT. » <http://www.ilo.org/public/french/bureau/dgo/staff/formers/hansenne.htm>
- 12) « Le travail décent devrait être au cœur des stratégies mondiales, nationales et locales relatives aux progrès économique et social. Il joue un rôle fondamental dans les efforts tendant à lutter contre la pauvreté et constitue un moyen de réaliser un développement durable fondé sur l'équité et l'inclusion. » <http://www.oit.org/public/french/decent.htm>
- 13) <http://www.ilo.org/public/french/bureau/inf/pr/2006/57.htm> : « Le BIT salue l'initiative de l'union Européenne de promouvoir le travail décent pour tous ».
- 14) Het WVA ondergaat, paradoxaal genoeg tijdens de jaren negentig in volle syndicale expansie, verschillende herstructureringen, onder meer na het Congres van Caracas in 1988, Mauritius in 1992 en Bangkok in 1996.
- 15) Zie http://www.ituc-csi.org/IMG/pdf/Programme_of_the_ITUC.pdf
- 16) 'Accountability' en 'good governance' zijn in het jargon de dure woorden om de kwaliteit van de democratie te meten, waarbij het dan gaat om een integrale democratie, die de puur politieke vormelijkheid overstijgt en zich op het middelpunt bevindt van de driehoeksverhouding tussen politiek, economie en middenveld.
- 17) Zie ACV-bevraging in brochure *Welke wereldvakbeweging*, mei 2004, Persdienst ACV, en standpunten ACV-bestuur.